

På upptäcktsfärd i Luanda...

SÅ GOTT SOM ALLA Luandabor längtar emellanåt efter en rundtur för att känna på stämningen i sin skiftande, ständigt levande stad. Luanda – en stad präglad av tusen rytmer, lovande fantasier, hårda livserfarenheter, av hetta och damm, av gatuhandel och inte minst av havet. Luanda – en stad sprungen ur sånger och danser av de kroppar och blickar som dagligen rör sig genom dess kvarter och gator.

Men för andra då? Hur ska man presentera Luanda för dem som aldrig haft staden som hemmahamn eller ens som resmål?

Om jag ändå kunde hålla mig neutral och informera korrekt och sakligt. Men så fort jag talar om Luanda blir perspektivet saltstänkt: av havet kring ön Mussulo och i Luandabukten, av vågorna som sköljer Ilhas och Chicalas stränder. Sanningen är att jag genast minns havet när jag tänker på Luanda. Fast kanske borde man föreslå nykomlingar att också lägga märke till Luandas gator och byggnader.

Vi kunde börja vår upptäcktsfärd i hamnen och längs den vackra bukten följa en av huvudgatorna bort till fortet S. Miguel. Därifrån kunde vi fortsätta ut på halvön genom den stadsdel som kallas Ilha de Luanda, för att nå dess yttersta udde och avslutas av havet.

På väg genom Ilha möts vi av dofterna från färsk fisk ur nattens fångst, från fiskarnas liambarökning i gryningen, från koleldarnas rök och från grillad fisk och kyckling. Vi möts av ljuden av röster från både radioapparater och människor. Vi möts av de skiftande synintrycken av åldringars färggranna kläden, av fiskebåtar som vilar ut efter nattens brottsjör, av urgamla och unga träd.

Och så når vi "slutet av Ilha" som det heter på Luandaspråk. Om det är tidig morgon, slår vi oss ner och äter en riktigt het och välkryddad muzongué (fisk- och manioksoppa). Och vi låter blickarna sakta insupa synen av havet, medan vi lyssnar

till gamlingarnas sägner och historier om Kianda – Havsfrun.

Vi återvänder till centrum. Besöker kanske fortet på vägen. Eller stannar och tittar på Järnpalatset som formgivits av Eiffel. Ja, just han med tornet i Paris.

Vi fortsätter uppför backarna. Tar kanske en sväng till det mångomskrivna Kinaxixetorget där minnesmärkena har avlöst varandra: från kolonialtidens monument över Maria da Fonte, via de första självständighetsårens stridsvagn, till dagens staty av vår egen drottning Nzinga Mbandi.

Om vi vill tar vi oss sedan en tur till marknaderna. Låter blickarna vila på de färgsprakande stånden och lyssnar till det portugisiska språket där – än misshandlat, än välbehandlat, angolanserat med nya rytmer, återuppfunnet, omvandlat, återvunnet, gjutet i nya former som så småningom måste diskuteras. Eller kanske inte. Det portugisiska språket i Luanda är utan tvekan ett särpräglad monument, väl värt ett besök.

STADENS HISTORIA tränger sig på oss från alla håll. I namnen och väggmålningarna på stadens byggnader. I gatunamnen. Precis som i andra länder.

Om jag ändå kunde hålla mig neutral och informera sakligt. Men det känns bättre att tala om Luanda ur det saltstänkta perspektivet, att minnas hur havet ibland ligger lugnt och man tar sig ett bad. Eller att tala om Luanda ur berättelseperspektiv, för staden är överfull av allehanda historier... Som när författaren Manuel Rui för en tid sedan frågade mig: "Har du lagt märke till att det numera är obligatoriskt att svänga höger i slutet av Leningatan?" Men, nej, jag hade inte tänkt på det...

ONDJAKI

ONDJAKI, angolansk författare, filmkapare och sociolog, född i Luanda 1977. Som prosaist och poet har han hittills utkommit med åtta böcker, varav en del översatts till franska, spanska, italienska, tyska och engelska. Han har också deltagit i produktionen av en dokumentärfilm om Luanda (2006).

(Översättning: Hillevi Nilsson)